

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/190/2018
Identifikačné číslo spisu:	3115223188
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:3115223188.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti o maloletého X. nar. XX. novembra XXXX, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, dieťa rodičov matky D., trvalým pobytom v I., a otca W., trvalým pobytom v I. LW..e XX, obaja zastúpení advokátskou kanceláriou JUDr. Slávik a partneri, s.r.o., so sídlom v Topoľčanoch, nám. M.R. Štefánika 3, za účasti náhradných rodičov 1/ G., trvalým pobytom v A., X., 2/ JR.j, trvalým pobytom v A., obaja zastúpení advokátom JUDr. Dušanom Klimom, so sídlom v Žiari nad Hronom, Sládkovičova 16/61, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp.zn. 30P/212/2015, o zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti maloletého dieťaťa, o dovolaní náhradných rodičov proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28.decembra 2016 sp.zn. 6CoP/70/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. júna 2016, č.k. 30P/212/2015-104 zrušil spoločnú náhradnú osobnú starostlivosť manželov G. a U., do ktorej bol maloletý X. zverený rozsudkom Okresného súdu Trenčín z 25. septembra 2014, č.k. 31P/40/2013-562 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne z 12. februára 2015 sp.zn. 17CoP/122/2014 a žiadnemu z účastníkov konania nepriznal právo na náhradu trov konania. Po vykonanom dokazovaní, vychádzajúc predovšetkým zo záverov znaleckého posudku č. 6/2014 (vypracovaného v predchádzajúcom konaní), výsluchu znalkyne a výsledkov osobného výsluchu dieťaťa uskutočneného súdom, dospel súd prvej inštancie k záveru, že zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti a čo najskoršie prinavrátenie maloletého do rodiny biologických rodičov je v jeho najlepšom záujme (§ 47 ods. 1 písm. e/ zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine, ďalej len „zákon o rodine“, článok 3 bod 1/, článok 5 a 7 Dohovoru o právach dieťaťa). Zdôraznil, že maloleté dieťa nie je osvojiteľné a náhradní rodičia si naň nemôžu robiť žiaden právny nárok, dieťa má právo na rodinný život, na poznanie svojich biologických rodičov a na ich starostlivosť. V konaní bolo preukázané, že adaptačný proces psychického zblíženia dieťaťa a jeho

biologických rodičov bol naplnený a došlo medzi nimi k vytvoreniu kladnej citovej väzby. Ďalšie znalecké dokazovanie neprípustil vzhľadom na dostatočne zistený skutkový stav veci. Proti tomuto rozhodnutiu podali odvolanie náhradní rodičia.

2. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 28. decembra 2016 sp.zn. 6CoP/70/2016 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne (§ 387 ods. 1, 2 zákona č.160/2015 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“) a žiadnemu z účastníkov konania náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení sa stotožnil so skutkovými aj právnymi závermi súdu prvej inštancie a v plnom rozsahu odkázal na jeho odôvodnenie (§ 387 ods. 2 CSP). Vo vzťahu k odvolateľmi vytýkaným procesným nedostatkom odvolací súd mal za to, že s týmito námietkami sa riadne vysporiadal už súd prvej inštancie a v podrobnostiach odkázal na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia. Postup súdu prvej inštancie, ktorý dňa 25.mája 2016 a 23. júna 2016 pojednával v neprítomnosti náhradného rodiča 1/, vyhodnotil ako súladný s § 101 ods. 2 O.s.p. Žiadosť právneho zástupcu náhradných rodičov zo dňa 20.júna 2016 o odročenie pojednávania nemala náležitosti v zmysle § 119 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p., pričom súd prvej inštancie právnenému zástupcovi oznámil, že dôvod ním uvedený nepovažuje za dôležitý pre odročenie pojednávania a vo veci bude pojednávať. Odvolací súd konštatoval, že výsluch náhradného rodiča 1/ bol vzhľadom na zistený skutkový stav veci bez právneho významu. K námietke týkajúcej sa odročenia pojednávania dňa 1. júna 2016 uviedol, že dôvody odročenia pojednávania boli odvolateľom známe z upovedomenia o odročení pojednávania zo dňa 1. júna 2016, pričom samotné vyhotovenie tohto upovedomenia súdom prvej inštancie v čase podania námietky zaujatosti voči zákonnej sudkyni nebolo procesným nedostatkom s poukazom na § 16 ods. 3 O.s.p. Napokon námietka zaujatosti nebola dôvodná (§ 15 ods. 5 O.s.p.), súd prvej inštancie na ňu vôbec nemal prihliadať, o spôsobe jej vybavenia bol právny zástupca náhradných rodičov oboznámený pred vyhlásením rozsudku. K odvolacím námietkam ďalej uviedol, že poučenie súdu o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie, nie je zákonom stanovenou náležitosťou upovedomenia o odročení pojednávania, navyše poučovacia povinnosť súdu podľa § 5 ods. 2 O.s.p. sa nevzťahuje na prípad, kedy účastník bol zastúpený advokátom, ako tomu bolo v prejednávanej veci. Ostatné námietky odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné a nepravdivé. Znalecké dokazovanie, ktorého sa náhradní rodičia domáhali, ani odvolací súd nepovažoval za potrebné, vzhľadom na predchádzajúce odborné posúdenie situácie znaleckým posudkom č. 6/2014 z 13. júna 2014, ktorého výsledky boli dostatočné pre rozhodnutie vo veci. Pravidelné stretávanie biologických rodičov a maloletého prebiehalo až 21 mesiacov, a to bez komplikácií, toto zistenie vyplýva zo všetkých vykonaných dôkazov a osobitne z výsluchu dieťaťa súdom prvej inštancie. V procese výsluchu maloletého neboli zistené žiadne procesné nedostatky, námietky odvolateľov v tomto smere považoval odvolací súd za účelové. Pokiaľ odvolatelia zdôvodňujú vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia skutočnosťami svedčiacimi v ich prospech, odvolací súd konštatoval, že ide o logické vyústenie faktu, že dieťa bolo kontinuálne vychovávané náhradnými rodičmi a nejde o výsledok zavineného správania biologických rodičov, ktorí do zrušenia náhradnej osobnej starostlivosti, nemajú možnosť ich ovplyvniť. To, že biologickí rodičia sú schopní poskytnúť maloletému riadnu starostlivosť bolo preukázané a nebolo spochybnené žiadnym dôkazom. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 CSP v spojení s § 52 CMP.

3. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napadli dovolaním náhradní rodičia (ďalej aj „dovolatelia“), ktorého prípustnosť podania odôvodnili ustanovením § 420 písm. f/ CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces), aj ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/, b/ CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená). Dovolatelia namietali, že odvolací súd porušil čl. 8, 9 CMP a § 385 a nasl. CSP, keď vo veci nenariadil pojednávanie a rozsudok vyhlásil v neprítomnosti náhradných rodičov a ich právneho zástupcu, čím odňal im aj maloletému možnosť konať pred súdom. Podľa ich názoru charakter sporu a dopad rozhodnutia na maloletého vyžadoval nariadenie pojednávania odvolacím súdom. Poukázali na ustanovenie § 33 CMP v spojení s § 378 CSP, podľa ktorého malo byť ich odvolanie prejednané na pojednávaní, vzhľadom na neexistenciu inej úpravy CMP. Obom súdom nižších stupňov vytýkali, že ich rozhodnutia nesledovali princíp najlepšieho záujmu dieťaťa a princíp informovanosti maloletého o

následkoch rozhodnutia súdu (§ 116 CMP a čl. 5 písm. a/ až e/ a g/ Zákona o rodine). Namietali tiež nedostatočne zistený skutočný stav veci. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu považovali za nezrozumiteľné a neobjektívne. Spochybňovali závery súdov založené na výstupoch znaleckého posudku č. 6/2014, ktorý reagoval na odlišnú situáciu. Zároveň poukázali na to, že aj v tomto posudku znalkyňa vyjadrila potrebu opätovného znaleckého posúdenia pred premostením maloletého dieťaťa k jeho biologickým rodičom na posúdenie jeho pripravenosti na tento úkon. Takéhoto znaleckého dokazovania sa domáhali nielen oni, ale aj kolízny opatrovník, pričom súd prvej inštancie nepripustil tento dôkaz bez uvedenia podstatného dôvodu. Opätovne spochybňovali spôsob vedenia výsluchu maloletého sudkyňou súdu prvej inštancie a tiež záver odvolacieho súdu, že výsluch bol vykonaný správne a dostatočne.

4. Rodičia dieťaťa sa vo svojom vyjadrení k dovolaniu v celom rozsahu stotožnili s rozhodnutiami súdov nižších stupňov, dovolanie označili za procesne neprípustné a nedôvodné; žiadali, aby ho dovolací súd zamietol.

5. Dovolatelia reagovali na predmetné vyjadrenie a zotrvali na svojich dovolacích dôvodoch. Zdôraznili, že maloletý nemal možnosť oboznámiť sa s dôsledkami rozhodnutí súdov a vyjadriť svoj názor na vec.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) vychádzal z právnych záverov vyjadrených v rozhodnutí v rozhodnutí veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 19. apríla 2017 sp.zn. 1 VCdo 2/2017, podstatou ktorých je, že dôvody prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP a § 421 ods. 1 CSP nemožno kumulovať. Skúmal preto prípustnosť dovolania náhradných rodičov len podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Dospel pri tom k záveru, že dovolanie náhradných rodičov nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné. Vzhľadom na to dovolanie náhradných rodičov odmietol uznesením z 9. augusta 2017 sp.zn. 5 Cdo 47/2017.

7. Na základe sťažnosti náhradných rodičov Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v náleze z 1. augusta 2018 sp.zn. IV. ÚS 188/2018 (ďalej len „nálež“) konštatoval, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5 Cdo 47/2017 z 9. augusta 2017 bolo porušené základné právo G. a U. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z uvedeného dôvodu ústavný súd toto uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V náleze poukázal na zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu č.k. PLz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018, z ktorého vyplýva, že pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 CSP a § 421 CSP a najvyšší súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a/ až f/ CSP a najvyšší súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

8. Najvyšší súd je viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov). Najvyšší súd vzhľadom na to po vrátení veci na ďalšie konanie skúmal, či je dovolanie náhradných rodičov prípustné nielen podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP. Prípustnosť kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania vyplýva napokon tiež z uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp.zn. 1 VCdo 1/2018.

9. Od 1. júla 2016 sa konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých riadia ustanoveniami zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“). Ustanovenie § 76 CMP vymedzuje prípady, v ktorých (v pôsobnosti tohto zákona) dovolanie prípustné nie je; neupravuje teda, kedy (v pôsobnosti tohto zákona) je dovolanie prípustné. Vzhľadom na to, že v danom prípade nejde o vec, na ktorú by sa vzťahovalo ustanovenie § 76 CMP, bolo potrebné aplikovať § 2 CMP. V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa totiž na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon

neustanovuje inak. Prípustnosť dovolania náhradných rodičov bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

10. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril názor aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

11. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Dovolatelia uplatnili dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

16. Nesprávnym procesným postupom v zmysle § 420 písm. f/ CSP sa rozumie len faktická, vydaniu končeného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo 85/2018). Pojem

„procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu; je ním len samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 220/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 35/2018, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017). Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie- finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, nie je ním ani časť rozhodnutia- jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 Cdo 18/2018, 2 Cdo 39/2018, 3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Ústavný súd považuje tieto závery najvyššieho súdu za ústavne udržateľné.

17. Dovolatelia vyvodzovali vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP z toho, že odvolací súd vo veci nenariadil pojednávanie v rozpore so základnými princípmi čl. 8 a čl. 9 CMP a ustanovením § 385 a nasl. CSP, čím im odňal možnosť konať pred súdom.

17. 1. Podľa článku 8 CMP na prejednanie veci sa nariaďuje ústne pojednávanie, ak zákon neustanovuje inak.

17. 2. Podľa článku 9 CMP pojednávanie prebieha zásadne verejne, ak zákon neustanovuje inak; verejnosť môže byť z konania vylúčená len zo závažných dôvodov ustanovených zákonom.

17 . 3. Podľa § 384 ods. 1 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

17 . 4. Podľa § 384 ods. 2 a 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich nevykonal súd prvej inštancie, hoci ich strana navrhla, a tiež za podmienok uvedených v § 366 CSP (a/ ak sa týkajú procesných podmienok, b/ ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d/ ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie). V konaní podľa Civilného mimosporového poriadku odvolací súd dokazovanie zopakuje alebo doplní aj vtedy, ak to pre zistenie skutočného stavu veci považuje za potrebné. (§ 68 CMP)

17. 5. Podľa § 385 ods.1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

17.6. Vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 veta prvá CSP).

18. O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie a či skutkový stav veci (v prípade mimosporového konania „skutočný“ stav veci) bol zistený správne a dostatočne, rozhoduje výlučne odvolací súd.

19. V danom prípade sa odvolací súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie a skutočný stav veci považoval za zistený (pozri ods. 28 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), preto je namieste záver, že nemal dôvod dokazovanie zopakovať alebo doplniť (§ 384 ods. 1 CSP). Existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania odvolací súd nezistil (§ 384 ods. 2, 3 CSP a § 68 CMP). Keďže pre nariadenie pojednávania nebol daný ani verejný záujem; konanie o zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti maloletého dieťaťa, nemá širší spoločenský dopad a dotýka sa výlučne účastníkov tohto konania a práv a povinností vyplývajúcich zo starostlivosti o maloletého Samuela Haringa; rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania bolo postupom, ktorý plne zodpovedal zákonu (§ 385 ods. 1 CSP). Z rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 6 Cdo 227/2011, na ktoré sa dovolatelia odvolávali, nevyplýva, že by konanie o zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti maloletého dieťaťa bolo tým konaním, v ktorom je

daný dôležitý verejný záujem na nariadenie pojednávania. Záver odvolacieho súdu, že nejde o takýto prípad, plne rešpektuje definíciu verejného záujmu podanú v označenom rozhodnutí najvyššieho súdu. Dovolací súd uzatvára, že postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práv dovolateľov na spravodlivý súdny proces. Neopodstatnená je preto námietka, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

20. Za neopodstatnenú považuje dovolací súd aj námietku dovolateľov, že v konaní došlo k porušeniu princípov zakotvených v článkoch 8 a 9 CMP. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie vo veci pojednával dňa 26. mája 2015 a 23. júna 2015 (viď č.l. 47- 49, 98-99 spisu), pojednávanie bolo ústne a verejné, pričom dovolateľom bola súdom vytvorená možnosť zúčastniť sa týchto pojednávaní a vyjadriť sa k veci. Dovolateľka bola súdom na pojednávaní vypočutá (viď č.l. 48-49 spisu), dovolateľom bola daná možnosť vyjadriť sa k výsluchu ostatných účastníkov konania, ako aj k vykonanému dokazovaniu. Rozhodnutie odvolacieho súdu v odvolacom konaní vo veciach, na ktoré sa vzťahuje Civilný mimosporový poriadok, bez toho, aby boli účastníci opätovne vypočúvaní na pojednávaní, je za predpokladu naplnenia zákonom stanovených podmienok (§ 385 ods. 1 CSP) plne súladné aj s dikciou článku 8 CMP vetou nasledujúcou za čiarkou (ak zákon neustanovuje inak) v spojení s § 2 ods. 2 CMP. Civilný mimosporový poriadok totiž nemá žiadne osobitné ustanovenia vo vzťahu k povinnosti odvolacieho súdu nariadiť pojednávanie na prejednanie odvolania v mimosporových konaniach, preto sa v tomto smere v plnej miere uplatnia ustanovenia Civilného sporového poriadku upravujúce povinnosti odvolacieho súdu vo vzťahu k nariadeniu pojednávania na prejednanie odvolania (§ 385 CSP). Ako už bolo vyššie konštatované odvolací súd postupoval v prejednávanej veci v súlade s § 385 ods. 1 CSP. Dovolací súd ešte dodáva, že rozsudok odvolacieho súdu bol vyhlásený verejne dňa 28. decembra 2016 (§ 219 ods. 1 CSP), pričom obsah spisu (viď č.l. 170 až 173 spisu) svedčí o zachovaní procesného postupu podľa § 219 ods. 3 veta prvá CSP odvolacím súdom. Účastníkom konania a ich zástupcom vrátane dovolateľov tak bola odvolacím súdom vytvorená možnosť zúčastniť sa aktu vyhlásenia rozhodnutia, ak toto svoje právo z vlastnej vôle nevyužili, nemôžu sa dovolávať porušení ich procesných práv.

21. Zároveň dovolateľom boli doručené všetky písomné vyjadrenia ostatných účastníkov konania a ich zástupcov, a to aj v rámci odvolacieho konania, dovolatelia mali možnosť na ne reagovať, čo podľa obsahu spisu aj učinili. Právo účastníkov na spravodlivý súdny proces tak bolo postupom súdov nižších stupňov v plnej miere zachované a procesné práva dovolateľov garantované čl. 8 a čl. 9 CSP neboli nijakým spôsobom porušené.

22. Dovolatelia ďalej namietali, že k porušeniu ich práva na spravodlivý proces súdmi nižšej inštancie došlo v dôsledku nerešpektovania princípu informovanosti maloletého v konaní (§ 116 CMP, čl. 5 Zákona o rodine a čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa), keď súdy maloletého neinformovali o prebiehajúcom konaní a neobjasnili mu následky rozhodnutia súdu.

23. Podľa čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

23. 1. Podľa § 116 CMP ak sa to neprieči účelu konania, súd je povinný informovať o prebiehajúcom konaní maloletého, ktorý je s prihliadnutím na rozumovú a vôľovú vyspelosť schopný pochopiť jeho význam, a objasniť mu dôsledky súdneho rozhodnutia vo veci.

23. 2. Podľa čl. 5 Zákona o rodine, záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

a/ úroveň starostlivosti o dieťa,

b/ bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,

c/ ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,

d/ okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
e/ ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
f/ podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
g/ názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
h/ podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
i/ využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

24. V zmysle citovaných ustanovení sa dieťaťu poskytuje možnosť, aby bolo vypočuté v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho týka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva. Niet sporu o tom, že maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Akékoľvek rozhodnutie, ktoré nezohľadnilo názory dieťaťa alebo im nevenovalo primeranú pozornosť zodpovedajúcu veku a úrovni dieťaťa, upiera dieťaťu možnosť ovplyvniť určenie ich najlepšieho záujmu (viď uznesenie najvyššieho súdu z 22. júna 2016, sp.zn. 5 Cdo 492/2015). Treba ale zdôrazniť, že nie je možné, aby všeobecné súdy stanovisko maloletého dieťaťa bez ďalšieho prevzali a aby založili svoje rozhodnutia iba na jeho prianí a nie na starostlivom a komplexnom posudzovaní jeho záujmov (rozsudok ESLP vo veci C. proti Fínsku zo dňa 9. mája 2006 č. 18249/02, body 57- 59). Súčasne môže nastať aj situácia, kedy súd po starostlivom zvážení okolností konkrétneho prípadu dospeje k záveru, že osobné vypočutie dieťaťa nie je vhodné a nepôjde o porušenie Dohovoru (rozsudok veľkého senátu vo veci Sahin proti Nemecku ESLP z 8. júla 2003 č. 30943/96, § 74- 77).

25. Dieťa má právo byť informované o prebiehajúcom konaní a jeho dôsledkoch, pričom zákon zdôrazňuje, že sa tak má stať v rozsahu a spôsobom, ktorý bude zodpovedať jeho veku ale aj psychickej vyzretosti. Je výlučne na zvážení konajúceho súdu, v akom rozsahu a akým spôsobom zabezpečí dieťaťu jeho právo vyplývajúce mu z ustanovenia § 116 CMP tak, aby to zodpovedalo najlepšiemu záujmu dieťaťa. Nie je nevyhnutné, aby súd dieťa detailne oboznamoval so všetkými aspektmi súdnej veci, ktorá sa ho týka, ale má mu vec objasniť do takej miery, aby to bolo pre dieťa postačujúce na sformulovanie vlastného názoru. Súd musí vždy s ohľadom na okolnosti prípadu dbať predovšetkým na to, aby jeho postupom pri zisťovaní názoru dieťaťa nedošlo k zbytočnému stretu a psychickej záťaži dieťaťa, osobitne to platí u detí predškolského veku. Preto nie je možné a to najmä u mladších detí, aby sa prianie dieťaťa zisťovalo nevhodnými otázkami typu "U koho by si chcel (a) bývať, ošťať?"; prianie dieťaťa sa musí posudzovať komplexne, t.j. najmä formou nepriamych otázok. Podľa obsahu spisu súd prvej inštancie postupoval v súlade s § 116 CMP a vypočul maloletého v konaní za prítomnosti jeho kolíznej opatrovníčky. Postup odvolacieho súdu spočívajúci v rozhodnutí o odvolaní bez nariadenia pojednávania a vykonania ďalšieho dokazovania nasvedčuje tomu, že opätovné vypočúvanie maloletého odvolací súd nepovažoval za potrebné pre zistenie skutočného stavu veci, v tomto smere dovolací súd nezistil zo strany súdov nižších stupňov porušenie procesných predpisov, ktoré by zasahovalo do práv dovolateľov (viď ods. 19 vyššie).

26. Pokiaľ ide o tvrdenia dovolateľov, že samotným nevypočutím maloletého odvolacím súdom a neinformovaním ho o prebiehajúcom konaní a dôsledkoch rozhodnutia súdu v dostatočnom rozsahu a spôsobom, aký by podľa ich názoru mal byť uskutočnený, došlo k porušeniu „ich“ práv, je potrebné zdôrazniť, že z čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, ako ani zo Zákona o rodine, či Civilného mimosporového poriadku, nevyplyvajú v tomto smere pre dovolateľov žiadne práva, ide výlučne o práva dieťaťa, a preto aj prípadne porušenie citovaných ustanovení, či dohovoru, (ktorým sa však dovolací súd nezaoberal) im nemôže zakladať žiadnu ujmu, teda ani vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Preto aj názory dovolateľov na to, či bol výsluch maloletého vedený správne a dostatočne, sú vo vzťahu k porušeniu ich procesných práv absolútne irelevantné.

27. Vo vzťahu k námietkam dovolateľov o nezrozumiteľnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, z ktorého podľa nich nie je zrejmé, na ktoré konkrétne dôkazy a stanoviská sa odvoláva, dovolací

súd uvádza, že v zmysle zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu R/2016, nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu nezakladá vadu zmätočnosti. Obsah spisu v prejednávanej veci nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajinú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku (tvoriaceho jednotný celok s rozhodnutím súdu prvej inštancie) odvolací súd celkom presne uviedol, z ktorých dôkazov a stanovísk vyvodil svoj záver, že náhradnú osobnú starostlivosť dovolateľov k maloletému je nevyhnutné zrušiť (viď ods. 34 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia); odôvodnenie rozhodnutia má náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov a v súlade s ich právnym názorom na vec.

28. Pokiaľ dovolatelia súdom vytýkali aj nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, nesprávnosť v hodnotení výsledkov dokazovania, či neúplne a nedostatočne zistený skutkový stav veci, dovolací súd pripomína, že už podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Nová právna úprava na podstate uvedeného nič nezmenila (v súvislosti s tým pozri 2 Cdo 159/2017, 3 Cdo 59/2017, 5 Cdo 47/2017 a 7 Cdo 42/2017).

29. Z hľadiska obsahového námietky dovolateľov (§ 124 ods. 1 CSP), ktorými odôvodňovali porušenie práva na spravodlivý proces, smerovali voči právnemu posúdeniu veci súdmi, ktoré dovolatelia považovali za nesprávne. Najvyšší súd konštantne judikoval, že právnym posúdením veci nedochádza k znemožneniu realizácie procesných oprávnení účastníkov (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Uvedené chápanie dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci na možnosť účastníka uskutočňovať jemu patriace oprávnenia aj podľa novej právnej úpravy potvrdzuje právna veta rozhodnutia najvyššieho súdu R 9/2017 a taktiež i závery rozhodnutia veľkého senátu 1VCdo 2/2017. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

30. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolanie náhradných rodičov v časti, ktorou napadli rozsudok odvolacieho súdu, nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné a preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

31. Dovolatelia prípustnosť svojho dovolania vyvodzujú tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP, podľa ktorých dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

32. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť najskôr splnené predpoklady prípustnosti dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania, či dovolateľom

napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení, môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

33. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní.

34. Dovolatelia v dovolaní uviedli že ich dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, a zároveň podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

35. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolať a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolať s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Pokiaľ dovolať v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach a predpokladoch o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolať na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky do úvahy prichádzajúce rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky. V opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priečiaci sa nielen všeobecne novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétne cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 28/2017).

36. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dopadá na situáciu, v ktorej určitá právna otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená (preto ani nedošlo k ustáleniu jeho rozhodovacej praxe). Uvedený dôvod prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu predpokladá, že danú právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu preto daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Na rozdiel od predošlej právnej úpravy v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, keď výlučne odvolací súd mohol vysloviť, že je v jeho rozhodnutí riešená otázka zásadného právneho významu, na ktorú samostatným výrokom pripustil dovolanie a dovolací súd nemal oprávnenie skúmať, či skutočne ide o otázku zásadného právneho významu, ale bol oprávnený preskúmať takéto rozhodnutie odvolacieho súdu iba v rámci prípustnej otázky, súčasná právna úprava dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená, a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania. Dovolať súd o tom, že dovolanie je z tohto dôvodu prípustné, nevydáva osobitné rozhodnutie, ale sám si posúdi túto otázku ako predbežnú a v prípade, že dospeje ku kladnému záveru, ide o prípustné dovolanie a dovolací súd bez ďalšieho preskúma napadnuté rozhodnutie a meritórne o ňom rozhodne. V konkrétnom prípade musí dovolať relevantne odôvodniť, že dovolanie je prípustné, pretože zásadná právna otázka nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená, pričom dôvodom dovolania potom môže byť len otázka právneho posúdenia a spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu a ako aj odôvodnenie právneho záveru, ktorý

zastáva dovolateľ. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

37. Podľa dovolateľov (vychádzajúc z obsahu dovolania) je dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP daný tým, že vec nebola ešte riešená a dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP tým, že sa odklonil od ustálenej súdnej praxe, pretože najlepší záujem dieťaťa zahŕňa v zmysle „Convention on the Rights of the Child z 1989 New York“ (Dohovor o právach dieťaťa) a to s poukazom na participačný princíp (princíp vypočutia dieťaťa) a edičnú povinnosť (princíp informovanosti).

38. Dovolací súd najskôr riešil otázku prípustnosti dovolania, teda, či dovolatelia jasne vymedzili konkrétny, zákonom predpokladaný dovolací dôvod, či presne uviedli, ktorý konkrétny judikát uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, resp. rozhodnutie dovolacieho súdu ustálené v jeho rozhodovacej praxi nerešpektoval odvolací súd vo svojom rozhodnutí. Tento dôvod prípustnosti sa musí viazať na konkrétnu ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd. Totiž jednotnou interpretáciou zákona sa zabezpečuje jednota uplatnenia právnej úpravy v rovnakých prípadoch, zvyšuje sa právna istota a subjektom práva sa umožňuje predvídať postup súdu, ktorý právna norma ukladá alebo predvída.

39. Pre účely ďalšieho výkladu dovolací súd, so zreteľom na dovolaciu argumentáciu dovolateľov uvádza, že v zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovaně vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Rovnako s prihliadnutím na argumentáciu dovolateľa je potrebné uviesť, že pod pojem ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemožno zahrnúť rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky (2 Cdo 56/2017, 6 Cdo 79/2017, 3 Cdo 165/2018, 4 Cdo 7/2018).

40. V danom prípade dovolatelia v dovolaní uviedli všeobecnú charakteristiku nesprávnosti, ku ktorej podľa ich názoru pred odvolacím súdom došlo, teda nespĺnili si povinnosť, keď nekonkretizovali jasne, ktorú právnu otázku má dovolací súd riešiť, neuviedli konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa odvolací súd odchýlil, a tiež neuviedli, v čom sa odvolací súd v prejednávanej veci odchýlil od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP.).

41. Dovolatelia v dovolaní síce formálne označili za dovolací dôvod ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP, vychádzajúc z kontextu obsahu dovolania v skutočnosti v dovolaní namietali porušenie práva na spravodlivý proces a nesprávne zhodnotenie skutkového stavu, nakoľko namietali skutočnosť, že odvolací súd neprihliadol na najlepší záujem maloletého dieťaťa a to v súvislosti s princípom vypočutia dieťaťa a princípom informovanosti. Ohľadne uvedeného dovolací súd konštatuje, že vo veci danej námietky sa nejedná o nesprávne právne posúdenie veci ale o namietané porušenie práva na spravodlivý proces, ktorým sa dovolací súd už podrobne zaoberal a zdôvodnil a to konkrétne s dôrazom na

namietaný princíp výsluchu maloletého dieťaťa ako aj na jeho informovanie ohľadne civilného konania ako je vyššie uvedené v rámci tohto odôvodnenia. Ak je v dovolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci odôvodnené porušením práva na spravodlivý proces, či nesprávnym zhodnotením skutkového stavu, nie je z obsahového hľadiska splnená zákonná náležitosť dovolania vyplývajúca z § 428 CSP, a to jeho odôvodnenie dovolacími dôvodmi.

42. Dovolací súd uvádza, že k najlepšiemu záujmu maloletého dieťaťa ohľadne jeho výsluchu sa najvyšší súd vyjadroval už aj vo svojich skorších rozhodnutiach, na ktoré už bolo poukázané v rámci odôvodnenia tohto rozhodnutia, pričom obdobne k požiadavke výsluchu maloletého dieťaťa (ktoré je schopné vzhľadom na vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor) pristupoval najvyšší súd už aj v uznesení z 25.júna 2008 sp. zn. 4 Cdo 136/2008, ktoré bolo zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 34/2014. Toto rozhodnutie objasnilo pôvod ustanovenia § 100 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku doplneného zákonom č. 353/2003 Z. z. s účinnosťou od 1. septembra 2003 (v tejto súv. por. čl. I bod 42 a čl. III novelizujúceho zákona), vyvolané súdno-aplikačnou praxou, ktorá vyžadovala, aby v záujme riadneho zistenia skutkového stavu, predovšetkým v konaniach týkajúcich sa starostlivosti o maloleté deti, bolo vypočuté i maloleté dieťa. Išlo tak o zavedenie základného procesného rámca na tento úkon, ktorý je v súlade s článkom 3 a článkom 12 Dohovoru o právach dieťaťa (príloha Oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 104/1991 Zb.); rovnako aj v uznesení najvyššieho súdu z 19.marca 2008 sp.zn. 2Cdo 193/2007, v ktorom najvyšší súd výslovne uviedol, že pokiaľ maloleté dieťa je schopné s ohľadom na vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne, pričom názor maloletého dieťaťa môže zisťovať nielen jeho výsluchom priamo na pojednávaní, ale aj prostredníctvom príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí.

43. Vzhľadom na skutočnosť, že dovolatelia nevymedzili dovolacie dôvody spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, dovolací súd dovolanie náhradných rodičov v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

44. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

45. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.